

АДАПТАЦІЯ ЕКОЛОГІЧНОГО ЗАКОНОДАВСТВА УКРАЇНИ ДО ЗАКОНОДАВСТВА ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ

На даному історичному етапі для України право Європейського Союзу є прикладом для всебічного удосконалення законодавства для забезпечення якісної регламентації суспільних відносин у будь-якій сфері, в тому числі і в сфері охорони навколишнього природного середовища. Адаптація норм екологічного права формується як складова частина правової реформи в Україні. Варто зауважити, що не є джерелами права України — джерела права Європейського Союзу, проте метою адаптації є створення підґрунтя для можливості входження України до Європейського Союзу.

Право навколишнього середовища Європейського Союзу пройшло досить складний шлях становлення та розвитку. Стокгольмська конференція ООН з питань навколишнього середовища, що відбулася в 1972 р., дала поштовх для формування самостійної політики ЄС у галузі охорони навколишнього середовища. Починаючи з 1973 р. напрями та форми реалізації цієї політики регламентуються програмами, планами дій з охорони довкілля, які містять декларації принципів і пріоритетні способи вирішення екологічних проблем. Такі програми і плани приймаються на відповідні періоди з чітким регламентуванням поетапного втілення цілей визначених напрямками міжнародної політики у сфері охорони довкілля. Саме в цих програмах було закріплено 11 базових принципів, що створили фундамент екологічної політики ЄС на майбутнє, таких як: принцип «краще попереджати, ніж лікувати», принцип «забруднювач платить»; екологічна політика ЄС має брати до уваги інтереси країн, що розвиваються; охорона довкілля є справою кожного, що потребує об'єднання зусиль щодо поліпшення екологічного виховання [1].

Адаптація екологічного права України до права Європейського Союзу почалася з затвердження Загальнодержавної програми адаптації законодавства України до законодавства Європейського Союзу, яка визначила, що метою цієї адаптації є досягнення відповідності правової системи України *acquis communautaire* на основі вимог, які висуваються Європейським Союзом до держав, що мають намір вступити до нього. На першому етапі виконання Програми пріоритетними сферами, в яких здійснюється адаптація законодавства України, є охорона, здоров'я і життя людей, тварин і рослин, охорона навколишнього середовища. Згодом інтеграційні процеси лише посилювалися, перейшли на новий рівень після підписання «Угоди про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і

їхніми державами-членами, з іншої сторони» [2, с. 153], яка виокремила основні вектори подальшого розвитку взаємної співпраці України та ЄС у сфері охорони довкілля після підписання та набрання чинності Угоди про асоціацію. Так у контексті Угоди про асоціацію були розроблені Базовий план адаптації екологічного законодавства України до законодавства Європейського Союзу. Базовий план передбачав перелік директив Європейського Союзу у сфері охорони довкілля, які власне будували предмет та метод, вимоги до конкретних нормативно-правових актів інтегрування екологічного законодавства України.

Угода про асоціацію між Україною та Європейським Союзом — це реальна можливість швидкого та ефективного удосконалення норм екологічного законодавства України для створення, на основі досвіду вже існуючої системи норм права у сфері довкілля, стійкого законодавчого регулювання сфери екологічних правовідносин, через виконання міжнародних норм-стандартів, імплементації конкретних підгалузей екологічного права через призму концепції сталого розвитку.

На шляху повного реформування у руслі адаптації законодавства України до законодавства Європейського Союзу потрібно вирішити ряд питань. Таким чином нагальним питанням можна визначити потребу у запровадженні процедури консультацій з приводу екологічних питань уповноважених органів державної влади з громадськістю, запровадити тісніший взаємозв'язок на міжнародному рівні з всесвітніми екологічними організаціями різних рівнів, сприяти їх діяльності, досліджувати наукові надбання Європейського союзу. Та не менш важливим є потреба залучення громадськості для збереження природного навколишнього середовища, шляхом підвищення правосвідомості громадян, фінансування різного роду державних освітніх і культурних програм, спрямованих на підвищення суспільної зацікавленості у дотриманні норм екологічного законодавства.

Найяскравіше проблеми екологічного законодавства України, які долаються шляхом адаптації до європейського законодавства, можна окреслити через порівняння екологічних норм. По-перше у Європейському праві навколишнього середовища більшість норм мають пряму дію, в той час в Україні більшість актів непрямої дії, які делегують основне врегулювання правовідносин органам виконавчої влади, шляхом прийняття ними підзаконних актів у межах їх компетенції [3, с. 13]. Подруге європейським законодавством завжди чітко і доречно обирається інструмент для урівноваження балансу інтересів суспільних, економічних та екологічних, що спрощує процедуру імплементації законодавства [4, с. 165]. В Україні питання процедур та інструментів втілення державної політики рідко окреслюється у нормах закону, що затримує розвиток різного роду суспільних відносин.

На даному етапі Україна вже пододала ряд проблемних питань, та вже пройшла, певний шлях до адаптації екологічного законодавства у

відповідному руслі. Таким чином за останні роки Україна значно розширила наукові дослідження проблематики гармонізації української еколого-правової системи з європейською, створено при Міністерстві юстиції України Центр порівняльного права, який зобов'язаний надавати експертні висновки щодо відповідності проектів законів та інших нормативно-правових актів, що подаються, вимогам права Європейського Союзу. Також відбулося покращення інформаційної та аналітичної діяльності центральних органів виконавчої влади у сфері охорони навколишнього природного середовища. Європейська інтеграція України передбачає забезпечення ефективного функціонування інститутів, які гарантуватимуть верховенство права, додержання прав і свобод людини і громадянина, їх ефективний захист, так в Україні вже була проведена оптимізація центральних органів виконавчої влади, яка була направлена на створення ефективної системи органів управління у сфері екологічних правовідносин.

Реформування шляхом адаптації норм екологічного законодавства України до Європейського права навколишнього середовища є важливою діяльністю нашої держави для двох цілей. По-перше, створення передумов та можливості подальшого вступу України до Європейського союзу і, по-друге — створення стійкої системи державного захисту⁷ екологічних прав та свобод громадян, забезпечення високого рівня екологічної безпеки суспільства.

Список використаних джерел

1. Мармазов В. Адаптація законодавства до стандартів ЄС: підсумки п'ятирічного шляху / В. Мармазов, Г. Друзенко // Урядовий кур'єр. — 2003. — 11 груд. - С. 7.
2. Друзенко Г. Реформування механізму адаптації законодавства України до законодавства Європейського Союзу в контексті підготовки проекту Загальнодержавної програми адаптації законодавства України до законодавства ЄС // Юридична Україна. — 2003. — № 7. — С. 153-155.
3. Слива Ю. В, Сучасний стан міжнародної і національної нормативних баз щодо управління навколишнім середовищем // Мясное дело. — 2014. — №2. — С. 13-15.
4. Шемшучонко Ю. С. Екологічно право України. Академічний ігурс: : підручник / Ю. С. Шемшучонко. — Київ : Юрид. думка, 2008. — С. 165-170.

Науковий керівник: к. ю. й. асистент Заверюха М. М.